

BIULETYN KOWIEŃSKI**W I L B I**

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) GARBARSKA 7—2.

Nr. Wilno, dnia 21 października 1935 r. 1371.

T r e ś ć n u m e r u :**I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.**

	Dział.	Str.
1. "Memeler Beobachter" o stosunkach polsko-litewskich w związku z Kłajpedą.-	I.	1.
2. Sprawa porozumienia polsko-litewskiego w ujęciu "L.Žinios".-	"	"

K r o n i k a .

3. Wizyta parlamentarzysty francuskiego w Kownie.-	"	2.
4. Sprawa stosunków polsko-litewskich w nowym Gabinetie polskim.-	"	"

**III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ
I ŻYCIE SPOŁECZNE.****K r o n i k a .**

5. Wywiad rektora uniwersytetu kowieńskiego w sprawie sytuacji na uniwersytecie.-	III.	"
6. Sprawa ustawy prasowej.-	"	"
7. Dokoła afery b.naczelnika poczty.-	"	"
8. Majątek litewskich szkół powszechnych.-	"	"
9. Sprawa muzeum dr.Raczkusa.-	"	"

x

x

x

BULETYN KONGRESU

Włocławek, dnia 31 października 1935 r. 1371

II. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ

Dalszy ciąg

- I. 1. "Wzrost gospodarczy" w stosunkach polsko-litewskich -
  - I. 2. "Wzrost gospodarczy" w stosunkach polsko-litewskich -
  - W 3. "Wzrost gospodarczy" w stosunkach polsko-litewskich -
- K r o t k a
2. Wzrost gospodarczy w stosunkach polsko-litewskich -
  3. Wzrost gospodarczy w stosunkach polsko-litewskich -

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WNETRZNEJ

III

1. Wzrost gospodarczy w stosunkach polsko-litewskich -
2. Wzrost gospodarczy w stosunkach polsko-litewskich -
3. Wzrost gospodarczy w stosunkach polsko-litewskich -
4. Wzrost gospodarczy w stosunkach polsko-litewskich -
5. Wzrost gospodarczy w stosunkach polsko-litewskich -

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

1/. "MEMELER BEOBACHTER" O STOSUNKACH POLSKO-LITEWSKICH W ZWIĄZKU Z KŁAJPEDĄ. "Memeler Beobachter" Nr.78 z 19.X.1935 r. Art. p.t. "Polska a Kłajpeda". Streszczenie:

"Gazeta Polska" zamieściła ostatnio artykuł p.t. "Polska a Kłajpeda". W artykule tym kowieński korespondent "Gazety Polskiej" daje krótką analizę stosunków polsko-litewskich oraz omawia ostatnie wypadki w Kłajpedzie. Pisząc o spotkaniu ministrów: Lozorajtisa i Becka w Genewie oświadcza, że to spotkanie mogłoby mieć historyczne znaczenie, gdyby odbyło się przed paru laty. Obecnie sytuacja uległa całkowitej zmianie. Mianowicie stosunki polsko-niemieckie są obecnie przyjazne, podczas, gdy stosunki litewsko-niemieckie są naprężone. Polska nie może okazywać aktywnego zainteresowania względem Kłajpedy dopóki nie istnieją stosunki polityczne z Litwą. Wyrok haski w sprawie tranzytowej oraz rozwój Gdyni okazały się czynnikami, które ujemnie wpłynęły na zainteresowania Polski Kłajpedą.-

Tak jest mniej więcej tok rozumowania autora artykułu.

Teza, jakoby Litwa pragnęłaby obecnie zainteresować Polskę Kłajpedą, nie jest słuszna. Jasną jest bowiem rzeczą, że czysto-gospodarcze zainteresowanie Polski Kłajpedą nie może być porównywane z dawnym zainteresowaniem, okazywanym względem Kłajpedy przed rozbudową Gdyni. Litwa dobrze to rozumie i nie próbuje Polski Kłajpedą zainteresować. Litwa conajwyżej uważa, iż nadszedł już czas wyjaśnienia kwestji stosunków politycznych na podstawie deklaracji premiera Tubelisa, to znaczy z wyłączeniem kwestji wileńskiej. Zostałyby przez to stworzone ramy dla wznowienia dawnej jedności gospodarczej obszarów położonych w dorzeczu Niemna.- /A-8/24/.

2/. SPRAWA POROZUMIENIA POLSKO-LITEWSKIEGO W UJĘCIU "LIET. ŽINIOS". "L.Žinios" Nr.240 z 19.X.1935 r. Art.p.t. "Czy się Litwa pogodzi z Polską". Streszczenie:

Wiadomą już było w odnośnych sferach rzeczą, że p.Lozorajtis, który pojechał do Genewy, będzie ewentualnie mówił z min.Beckiem. Domysły te się potwierdziły. P.Lozorajtis w Genewie spotkał się i rozmawiał z Beckiem.-

O kim i o czym mógł min. Lozorajtis z pułk.Beckiem rozmawiać? Min.Lozorajtis w swem oświadczeniu, złożonem na zebraniu okręgowych zarządów tautininków wspomina o rozmowie z Beckiem tylko tyle, że była ona korzystna.-

Od rozmowy tej minęło już kilka tygodni. Poruszano tę sprawę w prasie polskiej i warszawskim radjo, zaś ludzie znający się na polityce zagranicznej w Warszawie i Kownie /niektórzy z nich zdążyli przejechać się między Warszawą a Kownem/ twierdzą, że rozmowa p.p.Lozorajtisa i Becka objęła szereg spraw związanych ze stosunkami polsko-litewskimi.

Podstawą rozmowy były dwie kwestje: a/ polsko-litewski modus vivendi i b/ stosunek Polski względem agresji niemieckiej w kierunku wschodnim. O podpisaniu bowiem polsko-niemieckiego paktu o nieagresji dały się słyszeć głosy, że ten polsko-niemiecki "pokój" przeprowadza się ew.na rachunek państw bałtyckich. Beck temu zaprzeczył nazywając tę wiadomość wymysłem.-

Co się tyczy modus vivendi, wydaje się, że Polacy są mało ustępliwi. Tak np. Beck jest przeciwny zadeklarowaniu w jakiejkolwiek formie, iż Polska uznaje sprawę wileńską za otwartą. Polacy natomiast nie byłiby przeciwni, gdyby Litwini obok ogólnego protokołu, któryby o Wilnie nic nie wspominał, dołączyli swe uwagi. Beck jest zdania, że przez formalne pozostawienie kwestji wileńskiej otwartą, byłaby niewyraźna sytuacja prawna ludności terytorjum wileńskiego w zakresie stosunków z Litwą. Na podstawie dotychczasowych wiadomości, jak również na podstawie słów, wypowiedzianych 18 października na 6-stem zebraniu okręgowych zarządów tautininków w Kownie przez premiera Tubelisa, niepodobna wnioskować, by stosunki polsko-litewskie mogły się nagle zmienić. W każdym razie stanowisko zarówno Litwy jak i Polski w tej sprawie znacznie się wyjaśniło. /A-8/24/.

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

1. "Gazeta Polska" w Warszawie, dnia 21. X. 1935 r. Nr. 1.

"Gazeta Polska" w Warszawie, dnia 21. X. 1935 r. Nr. 1. W artykule tym rozważamy... (The text is mirrored and largely illegible due to bleed-through from the reverse side of the page.)

2. "Gazeta Polska" w Warszawie, dnia 21. X. 1935 r. Nr. 1. W artykule tym rozważamy... (The text is mirrored and largely illegible due to bleed-through from the reverse side of the page.)

Wskazano już było w omówionych artykułach... (The text is mirrored and largely illegible due to bleed-through from the reverse side of the page.)

K r o n i k a .

3/. WIZYTA PARLAMENTARZYSTY FRANCUSKIEGO W KOWNIE. Prasa ryska z 21.X.1935 r.: 19 października przybył do Kowna przewodniczący komisji spraw zagranicznych w parlamencie francuskim Paul Bastide. /A-14/. P.

4/. SPRAWA STOSUNKÓW POLSKO-LITEWSKICH W NOWYM GABINECIE POLSKIM. "Sekmadienis" z 20.X.1935 r.: Jak podaje prasa polska, na odbytem w tych dniach drugim posiedzeniu polskiego Gabinetu Ministrów rozpatrywano sprawę stosunków polsko-litewskich. Na posiedzeniu tem min.Beck złożył obszernie sprawozdanie ze swej rozmowy z min. Lozorajtsem w Genewie. Uchwała Gabinetu Ministrów w tej sprawie trzymana jest w tajemnicy. /A-8/24 / . P.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ
I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

5/. WYWIAD REKTORA UNIwersYTETU KOWIENSKIEGO W SPRAWIE SYTUACJI NA UNIwersYTECIE."Rytas" z 17.X.1935 r.: Rektor uniwersytetu kowieńskiego prof.M.Romer udzielił 16 października wywiadu w sprawie sytuacji na uniwersytecie. Rektor oświadczył, że uniwersytet nie posiadał autonomji. Uniwersytet jest instytucją państwową, jakakolwiek walka między rządem a uniwersytetem nie da się pomyśleć. Uniwersytet nie wyraził żadnej opinji co do noweli statutu uniwersyteckiego, dającej ministrowi Oświaty prawo przedstawiania swych kandydatur na profesorów. Rząd rozważa obecnie propozycje odnośnie statutu.-

Pogłoski, jakoby senat coś uchwalił, nie odpowiadają prawdzie. Nie było nawet żadnych debatów w tej sprawie. Rektor oraz prorektorzy wycofali swe prośby o dymisję. Nastroje studenckie i postępowania akademików nie są odpowiednie. Tem niemniej trudno wierzyć, by studenci potrzebowali interwencji zbrojnej.Korytarze uniwersytetu są zresztą pełne obcych ludzi, którzy chcą kogoś prowokować. Nikt studentów nie prosił o obronę uniwersyteckiego samorządu.Przez swe niesumienne żądania i wstrzymania/alarmów nieodpowiedzialne osoby jedynie gubią autonomję. O ile uniwersytet zostanie zamknięty, nie będzie mowy i o przedstawicielstwie studentów. Studenci nietylko nie będą mieli wówczas przedstawicielstwa, lecz pójdą do wojska lub będą kosić siano. Co się tyczy prasy, nie powinna ona wstrzymać niepotrzebnego alarmu i czynić z wypadków uniwersyteckich sensacyj, tak jak to czyni prasa w stosunku do wojny włosko-abisyńskiej. /C-29/1 / . P.

6/. SPRAWA USTAWY PRASOWEJ. "Rytas" z 17.X.1935 r.: Ustawa prasowa rozpatrywana była ostatnio przez Gabinet Ministrów, a następnie przesłana do Rady Stanu. Rada Stanu uzupełni ustawę pewnymi paragrafami o grzywnach. /C-18/5/.

7/. DOKOŁA AFERY B.NACZELNIKA POCZTY. "L.Aidas" z 19.X.1935. W tych dniach Sad Apelacyjny rozpatrywał sprawę b.naczelnika poczty Adolfa Sruogi, zwiększając karę do 15 lat ciężkiego więzienia oraz zarządzając konfiskatę majątku skazanego. Innym oskarżonym karę zmniejszono. /C-19/1/.P.

8/. MAJĄTEK LITEWSKICH SZKÓŁ POWSZECHNYCH. "L.Aidas" z 17.X.1935 r.: W początkach 1935 r. własne działki rolne posiadały na Litwie 1.556 szkół, czyli 67,7% ogółu szkół. Obszar tych działek wynosił 4.576,55 ha. Wartość inwentarza wszystkich szkół powszechnych na Litwie wyrażała się sumą 5.045.811 litów i 51 centów; wartość pomocy na ukowych wynosiła 1.537.356 litów i 29 centów. Biblioteczki posiadały w 1935 r. 2.283 szkoły powszechne. Liczba książek w tych bibliotekach wynosiła 757.810. /C-17/4 /.

9/. SPRAWA MUZEUM RACZKUSA. "Sekmadienis" z 19.X.1935 r.: M-stwo Oświaty kończy w tych dniach rokowania z litewskim działaczem w Ameryce dr.Raczkusem w sprawie zakupu muzeum Raczkusa. W razie pomyślnego zakończenia pertraktacyj, muzeum Raczkusa zostanie przekazane muzeum im.Witolda Wielkiego. /C-17/8 /.

K o n i k s .

5. WIZYTA PARLAMENTARZYSTY FRANKOWSKIEGO W KOWNIE. Prasa
 wiska z 21.X.1935 r. 19. Kowieński przewoźnik
 by Komisji spraw zagranicznych w parlamencie (Frankowski Pauli-
 de 14-14. P.)
 6. SPRAWA WYBORÓW POLSKO-LITWAŃSKICH W NOWYM GABINETE
 POLSKIM. "Sankcjonacja" z 20.X.1935 r. 1. Jak podaje prasa polska, na
 odbyciu w tych dniach gabinetu polsko-litewskiego Gabinet Litwy
 strów rozpatrywać sprawę członków polsko-litewskich. Na posiedze-
 niu tam min. Beck złożył oświadczenie, że w tej sprawie z min.
 posrejmian w Gabinet Litwy Gabinet ministrów w tej sprawie
 trzymają jest w tajemnicy. 14-14. P.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WĘZTERNEJ
I ŻYCIU SPOŁECZNEGO.

K o n i k s .

5. WYWIAD REKTORA UNIWERSYTETU KOWIEŃSKIEGO W SPRAWIE
 SYTUACJI NA UNIWERSYTYCIE. "Prasa" z 17.X.1935 r. 1. Rektor uniwersy-
 tetu kowieńskiego prof. K. Romanowski 18 października wywiad
 w sprawie sytuacji na uniwersytecie. Rektor powiedział, że uni-
 wersytet nie posiada autonomii. Uniwersytet jest instytucją oświ-
 etową, jakkolwiek wcale nie ma żadnego związku z uniwersytetem nie ma
 powiad. Uniwersytet nie wyraża żadnej opinii co do nowej sta-
 rty uniwersyteckiej, dotyczącej sytuacji w sprawie. Prasa
 nie wyraża żadnego zdania na temat, lecz uważa, że
 ogólnie rzecz u-
 Poloski, jakoby sam coś chwelił, nie odpowiada pro-
 gnie. Nie było nawet żadnych debat w tej sprawie. Rektor oraz
 profesorzy uważali, że sprawy o dyktando. Niektóre studenty i
 postępowania akademików nie są odpowiedni. Ten niemiły wywiad
 wzięty, by student potrzebował innego rodzaju. Ktoś może pro-
 uniwersytetu są sprawy oświadczył, że nie ma żadnego związku z
 ukończ. Wskazywał nie tylko o stronie uniwersyteckiej, ale
 ukończ. Prasa nie uznaje żadnego związku z uniwersyteckim. Nie
 postawienie sprawy dyktando. O ile uniwersytet może
 nie kandydować, nie będzie mowy o przedstawianiu studentów.
 student nie tylko nie będzie miał prawa przedstawiania, lecz
 może do wyjątków być ktoś inny. Co nie tylko prasa, nie powi-
 na ona wstrzymać nieporozumienia, ale i wyjąć z wyjątków uni-
 wersyteckich, tak jak to czyni prasa w stosunku do wojny
 włosko-żydowskiej. 14-14. P.
 6. SPRAWA WSTAWY PRACOWNI. "Prasa" z 17.X.1935 r. 1. Prasa
 prasa rozpatrywać była ostatnio przez Gabinet ministrów, a na-
 stępnie przesłano do Rady Stanu. Rada Stanu uchwaliła ustawę, a na-
 stępnie przesłano do Rady Stanu. 14-14. P.
 7. KONFERENCJA W. NACZELNIKA POLICJI. "Litwa" z 19.X.1935
 W tych dniach w Warszawie odbyła się konferencja, w której
 ty Adolf Strużycki, zalecając karę do 15 lat ciężkiego więzienia
 oraz zwracając uwagę na konieczność utrzymania w tym celu
 karę emigracyjną. 14-14. P.
 8. MAJĄTKI LITWAŃSKIE SZKÓŁ POLSKICH. "Litwa" z
 17.X.1935 r. 1. W październiku 1935 r. władze litewskie podjęły
 na Litwie 1.500 szkół, czyli 67,7% ogółu szkół. Oznacza to, że
 14.500.55 ha. Wartość majątku wszystkich szkół w Litwie
 wyceniono na Litwie wynosiła 1.507.756 litów i 28 centów.
 wartość pomocy na Litwie wynosiła 1.507.756 litów i 28 centów.
 Biblioteczki posiadały w 1935 r. 2.885 szkół poszczególnie. Litwa
 posiada w tych bibliotekach wynosiła 757.810. 14-14. P.
 9. SPRAWA WYSTAWY RAZEM. "Sankcjonacja" z 18.X.1935 r. 1.
 Wzrost Gminy Kowno z tych dniach towarzyszy Litwie. W
 liceum w Amsterd. W liceum w sprawie zaplanowania muzeum. Rada
 se. W razie konieczności zakochania artysty, muzeum. Rada
 na ostatnie przedstawienie w Wileńskim. 14-14. P.